Kardinolo Jo Eminencijos Vincento Sladkevičiaus
(1920 08 20-2000 05 28)
biografija

Kardinolas J. Em. Vincentas Sladkevičius gimė 1920 m. rugpjūčio 20 d. dabartiniame Kaišiadorių rajone, Žaslių parapijoje, Guronių kaime. Jam buvo devyneri, kai mirė tėvas. Motina viena augino penkis vaikus. Vincentas buvo jauniausias vaikas šeimoje. V. Sladkevičius mokėsi Žaslių pradinėje mokykloje, o 1932 m. įstojo į Kaišiadorių gimnaziją. 1933 m. jis perėjo į Kaišiadoryse įsteigtą katalikišką gimnaziją, o 1934 m. įstojo į Kauno jėzuitų gimnaziją. 1939 m. V. Sladkevičius įstojo į Kauno kunigų seminariją, o 1944 m. kovo 25 d. Kauno arkivyskupo metropolito Juozapo Skvirecko buvo įšventintas kunigu. Po karo dirbo vikaru Kietaviškėse, Merkinėje, Aukštadvaryje. 1946 m. paskirtas Kaišiadorių gimnazijos kapelionu. Vėliau dirbo klebonu Čiobiškyje, Nedzingėje, Šešuoliuose, Kuktiškėse, Inturkėje. Už uolią dvasinę tarnystę įvairiose Lietuvos parapijose sovietų valdžia jį kaltino ekstremizmu, KGB agentai jį sekė, draudė kitiems kunigams su juo susitikinėti. 1952 m. kunigas V. Sladkevičius tapo Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos prefektu ir dvasios tėvu, dėstė dogminę teologiją, buvo seminaristų mėgiamu ir gerbiamu profesoriumi.

1956 m. Kaišiadorių vyskupas Teofilius Matulionis suteikė kunigui V. Sladkevičiui garbės kanauninko titulą. 1957 m. gruodžio 2 d. kunigą V. Sladkevičių popiežius Pijus XII paskyrė Kaišiadorių vyskupo sosto augziliaru sedi datus. 1957 m. gruodžio 25 d. Birštone jis buvo konsekruotas vyskupu. Tuometinis Religinių kultų reikalų tarybos įgaliotinis prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos J. Rugienis V. Sladkevičiui uždraudė eiti vyskupo pareigas.

Konsekravus vyskupu V. Sladkevičiaus persekiojimas dar sustiprėjo, kol galiausiai bendromis KGB ir Religinių kultų reikalų įgaliotinio pastangomis jis buvo pašalintas iš Kauno kunigų seminarijos dėstytojo pareigų. Iki 1959 m. pradžios gyveno privačiame bute Kaune, o balandžio mėn. sovietų valdžios nurodymu ištremtas į Nemunėlio Radviliškį (Biržų r.). Jam buvo uždrausta iš parapijos išvykti, buvo nuolat sekama, kas lankosi pas vyskupą, tikrinama jo korespondencija.

Tik nuo 1970 m. sovietų valdžios jam buvo leista eiti Nemunėlio Radviliškio ir Suosto parapijų klebono pareigas. Vyskupas V. Sladkevičius visą laiką slapta vykdė vaikų katechizaciją, todėl Biržų komunistinės valdžios buvo persekiojamas ir baudžiamas. 1970 m. pavasarį Nemunėlio Radviliškyje mirė mama Uršulė Kavaliauskaitė-Sladkevičienė. 1972 m. vasario 17 d. vyskupas V. Sladkevičius palaimino pogrindinį Katalikų Bažnyčios leidinį ir pavadino jį „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“. Darbuojantis Nemunėlio Radviliškyje užsimezgė ir vyskupo V. Sladkevičiaus ryšiai su pogrindine kunigų seminarija, kurios daugelį absolventų jis pats ir įšventino kunigais.

1972 m. davė laikinuosius įžadus marijonų kongregacijoje, o 1975 m. padarė amžinuosius įžadus. 1975 m. gegužės 1 d. dalyvavo kunigo Vilnio Viktoro Cukuro primicijose Nemunėlio Radviliškyje, buvo jo arkidiakonu.

1976 m. sovietų valdžios perkeltas į Pabiržę. Susilpnėjus KGB „priežiūrai“, vyskupas galėjo laisviau keliauti vykdydamas dvasines priedermes. 1976 m. lapkričio mėn. dalyvavo kunigo Juozapo Laniausko laidotuvėse Biržuose. 1982 m. rugpjūčio mėn. sovietų valdžia leido vyskupui grįžti į Kaišiadoris, kur tapo Kaišiadorių vyskupijos apaštališkuoju administratoriumi.

1988 m. pavasarį V. Sladkevičius buvo paskirtas Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininku ir šias pareigas ėjo iki 1993 m. Tų pačių 1988 m. gegužės mėn. jis pirmą kartą išvyko į Romą su vizitu ad limina drauge su kitais Lietuvos vyskupais. 1988 m. gegužės 29 d. popiežiaus Jono Pauliaus II pakeltas kardinolu, tapo antruoju kardinolu per visą Lietuvos istoriją.

1988 m. spalio 9 d. kardinolas V. Sladkevičius su lydinčiais asmenimis lankėsi Pabiržėje, Biržuose ir Nemunėlio Radviliškyje. 1989 m. vasario 7 d. paskirtas Kauno arkivyskupu. 1989 m. vasario 16 d. kardinolas V. Sladkevičius pašventino atstatytą ir atidengtą Laisvės paminklą Kaune. 1989 m. birželio 14 d. pašventino atstatytą Trijų kryžių paminklą Vilniuje. Prasidėjus Tarybų Sąjungos agresijai prieš Lietuvos Respubliką, 1991 m. sausio 13 d. J. Em. V. Sladkevičiui buvo patikėtas saugoti Kovo 11-osios Lietuvos Nepriklausomybės Aktas. Šį Aktą kardinolas saugojo iki 1993 metų.

1993 m. kardinolas J. Em. V. Sladkevičius dar kartą su visais Lietuvos vyskupais lankėsi Romoje su vizitu ad limina, o tų pačių metų rugsėjo mėnesį jis, kaip Vyskupų Konferencijos pirmininkas, priėmė su apaštališkuoju vizitu Lietuvoje besilankantį popiežių Joną Paulių II.

1995 m., laikydamasis bažnytinės teisės nuostatų, atsistatydino iš Kauno arkivyskupo pareigų ir nuo to laiko gyveno Kaune kaip emeritas. 2000 m. gegužės 28 d. mirė Kaune. 2000 m. birželio 1 d. palaidotas Kauno arkikatedroje bazilikoje.

Apdovanojimai

1993 m. gruodžio 23 d. suteiktas Kauno miesto Garbės piliečio vardas.

1998 m. apdovanotas Vytauto Didžiojo I laipsnio ordinu bei Santarvės premija už nuopelnus Lietuvos dvasinio gyvenimo taurinimui.

2010 m. rugpjūčio 8 d. suteiktas Kaišiadorių rajono savivaldybės Garbės piliečio vardas.

Atminimo įamžinimas

2000 m. Guronių kaime (Kaišiadorių r.), kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus gimtinės vietoje, pastatytas kryžius. 2000 m. Birštone atidarytas Birštono sakralinis muziejus, skirtas arkivyskupo

kankinio palaimintojo Teofiliaus Matulionio ir Šventosios Romos Katalikų Bažnyčios kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus atminimui. 2001 m. birželio 2 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje pašventinta marmurinė plokštė ant kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus kapo, atidengta memorialinė lenta su kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus bareljefu (buv. Vyskupijos rūmuose), atidarytas kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus memorialinis butas-muziejus (M. Valančiaus g. 6, Kaunas). 2001 m. lapkričio 14 d. Kaišiadorių katedroje atidengtas kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus bareljefas. Tremties vietose – Pabiržės ir Nemunėlio Radviliškio bažnyčiose – 2000 m. ir 2001 m. atidengtos ąžuolinės atminimo lentos su bareljefais. 2001 m. viena Kauno senamiesčio gatvių pavadinta Vincento Sladkevičiaus vardu. 2003 m. išleistas jo atminimui skirtas pašto ženklas. 2004 m. liepos 20 d. Kaišiadoryse, prie namo Kęstučio g. 31, įrengta memorialinė lenta, kurioje pažymėta, kad jame gyveno Šventosios Romos Katalikų Bažnyčios kardinolas J. Em. V. Sladkevičius. 2006 m. Guronių k. (Kaišiadorių r.), kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus tėviškėje, įkurtas vienintelis Lietuvoje sakralinis Rožinio slėpinių kelias ir parkas, šalia kurio veikia rekolekcijų namai ir muziejus. 2006 m. Lietuvos bankas išleido proginę kardinolui J. Em. V. Sladkevičiui skirtą monetą. 2007 m. rugpjūčio 19 d. Kaišiadorių katedros šventoriuje kardinolui J. Em. V. Sladkevičiui pastatytas ir pašventintas paminklas. Iš 100 Lietuvos asmenybių, per tūkstantmetį labiausiai nusipelniusių Lietuvai, įamžintų Tado Gutausko granitinėje skulptūroje „Vienybės medis" (atidengta 2009 m. liepos 7 d.), paminėtas ir kardinolas J. Em. V. Sladkevičius. Minint kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus 100-ąsias gimimo metines Utenos kultūros centro direktoriaus Eriko Druskino, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarės Irenos Andrukaitienės, Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos bibliotekininko-muziejininko Evaldo Timuko ir kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus memorialinio buto-muziejaus vadovės Irenos Petraitienės iniciatyva 2020 m. buvo parengta kilnojamoji paroda „Padaryk mane gerumo ženklu", kuri buvo eksponuota Utenoje, Biržuose, Vilniuje Lietuvos Respublikos Seime ir Tuskulėnų rimties parko memorialiniame komplekse. 2020 m. rugpjūčio 22-23 d. Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos iniciatyva Nemunėlio Radviliškyje atidengtas ir pašventintas koplytstulpis, o Pabiržėje – atminimo lenta. 2020 m. rugsėjo 14 d. Kuktiškėse, prie Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios, kardinolui J. Em. V. Sladkevičiui atidengta paminklinė stela. 2021 m. kovo 23 d. ant Nemunėlio Radviliškio Švč. M. Marijos bažnyčios sienos Biržų rajono savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro iniciatyva atidengta „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" atminimo lenta, kuri skelbia, kad čia, Nemunėlio Radviliškyje, 1972 m. vasario 17 d. vyskupas tremtinys J. E. V. Sladkevičius palaimino pogrindinį Katalikų Bažnyčios leidinį ir pavadino jį „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika." 2021-ieji metai Lietuvos Respublikos Seimo buvo paskelbti kardinolo J. Em. V. Sladkevičiaus metais.

Apie kardinolą J. Em. V. Sladkevičių sukurta dokumentinių filmų: „Kad įvykdyčiau Dievo valią. Kardinolas Vincentas Sladkevičius“ (1996, režisierius V. Damaševičius), „Žemė, padovanojusi Lietuvai kardinolą“ (1999, režisierius V. Balsys).

Apie kardinolo gyvenimą ir veiklą išleistos knygos: Jono Laurinavičiaus „Guronys“ (Kard. Vincento Sladkevičiaus tėviškė) (2000 m.), „Laimėkime gerumu: (kardinolo V. Sladkevičiaus mintys)“ (2001 m.) ir „Su gerumo ženklu: kardinolas Vincentas Sladkevičius: jo gimtinė, kilmė, memorialinės vietos“ (2021).; Irenos Petraitienės „Kardinolas“ (2000 m.), „Padaryk mane gerumo ženklu“ (2003 m.); Mokėkime laukti ir augti. Kardinolo Vincento Sladkevičiaus asmenybės ir veiklos bruožai. sud. Juozas Vercinkevičius, Voruta, Trakai, 2014 m.; Irenos Andrukaitienės ir Evaldo Timuko „Savas tarp savų“ (apie vyskupo J. E. V. Sladkevičiaus tremties metus (1959–1982) Biržų krašte – Nemunėlio Radviliškyje ir Pabiržėje (2020).